

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата економічних наук, доцента

ЛІТВІНОВА ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЙОВИЧА

на дисертаційну роботу МІРКУНОВОЇ ТАМАРИ ІГОРІВНИ на тему:
«ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

Динамічність світової економіки природно зумовлює вихід на лідируючі ролі нематеріальних, інтелектуальних ресурсів підприємства, розвиток яких можливий лише за умов успішного функціонування інноваційної інфраструктури. Водночас, на розвиток інноваційної інфраструктури впливає безліч чинників, зокрема, зростання ролі конкуренції та постійний пошук підприємствами нових рішень для підвищення своєї конкурентоспроможності. З таких позицій, одним з ключових елементів є розроблення методичного забезпечення вартісного оцінювання інноваційних технологій, генерованих суб'єктами інноваційної інфраструктури.

Протягом останніх років з'явилося чимало праць вчених і практиків за проблематикою оцінювання вартості інновацій, як основного інструмента підприємницької діяльності суб'єктів інноваційної інфраструктури, що підтверджує актуальність і значущість теми дисертації Міркунової Т. І. Водночас, досі не розроблено методи і моделі вартісного оцінювання інноваційних технологій, які би враховували особливості розвитку інноваційної інфраструктури, прискорення темпів змін ринкового середовища та сучасний характер світового науково-технічного прогресу. Отже, цінність розробленої Міркуною Т. І. проблематики для сучасної економічної науки і практики не викликає сумніву.

Важливість і актуальність опрацювання Міркуною Т. І. теоретико-

методичних та прикладних засад оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств підтверджується участю дисертантки у низці науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка», а саме:

— НДР «Теоретичні та прикладні засади трансферу технологій у системах стратегічного розвитку суб'єктів господарювання» (№ ДР 0118U001537) – вчена розробила модель оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств на засадах використання алгоритму з теорії нечітких множин (акт впровадження від 04.10.2019 р.);

— «Економічна діагностика підприємств, галузей та регіонів у процесі забезпечення їх сталого розвитку» (№ ДР 0118U001538) – дисертантка розвинула підхід до ціноутворення на інноваційні технології підприємств на засадах співвідношення показників у системі «вартісна оцінка – ціна – прибуток» (акт впровадження від 04.10.2019 р.);

— «Обґрунтування інноваційно-інвестиційних стратегій, програм і проектів розвитку господарських структур, галузей і регіонів» (№ ДР 0118U001536) – Міркунова Т. І. удосконалила концептуальну модель оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств, яка базується на сучасній ролі і формах виявлення цінності, що інтелектуалізує технології та визначає їхню інноваційність (акт впровадження від 04.10.2019 р.).

СТУПІНЬ ОБґРУНТОВАНOSTІ ТА ДОСТОВІРНОСТІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ДИСЕРТАЦІЇ

Вивчення змістовного наповнення дисертаційної роботи, публікацій та автореферату Міркунової Т. І. показало, що викладені нею наукові положення, висновки і рекомендації повною мірою обґрунтовані. Це, зокрема, підтверджується проведеним Міркуновою Т. І. ґрунтовним вивченням наукових та прикладних розробок у сфері методичного забезпечення вартісного оцінювання інноваційних технологій, стратегічного управління інноваційним розвитком підприємств, трансферу та комерціалізації інноваційних технологій тощо.

У дисертації використано низку методів дослідження, адекватних її об'єкту та предмету, зокрема: методи узагальнення, групування, систематизації, аналізу та синтезу, семантичного, структурно-логічного, статистичного та

ретроспективного аналізування, абстрактно-логічний, матричний, графічний та системний методи, методи у межах теорії нечітких множин.

Ключовим об'єктом дисертації Міркунової Т. І. є процес оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств. З метою обґрунтування теоретико-методичних та прикладних засад оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств дисертанткою розвинуто системний підхід до провадження інноваційної діяльності та удосконалено методи оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств на засадах використання алгоритму з теорії нечітких множин, порівняльного та витратного оцінювальних підходів, а також співвідношення показників у системі «вартісна оцінка – ціна – прибуток».

Вірогідність отриманих наукових положень визначається розробленою Міркуною Т. І. концептуальною моделлю оцінювання вартості інноваційних технологій. Висновки і рекомендації дисертантки підтверджені результатами практичної реалізації дисертаційних положень на високотехнологічних підприємствах України. Сформульовані Міркуною Т. І. положення новизни апробовані на 7 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Слід відзначити високий рівень впровадження результатів дисертації Міркунової Т. І. не лише на рівні підприємств, а й на рівні органів державної влади. Зокрема, положення дисертації використані Державною інспекцією з контролю за цінами у Закарпатській області (результати, отримані дисертанткою під час моніторингу показників інноваційної діяльності виробничих підприємств регіону використані для підготовки пропозицій урядовому органу (довідка № 14–98/СП–3014 від 19.12.2013 р.)).

Висновки роботи є логічним завершенням проведених автором досліджень і ґрунтуються на узагальненні теоретичних положень та розробці методичних підходів до оцінювання вартості інноваційних технологій вітчизняних підприємств.

Означене є підставою для висновку про належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендації дисертації Міркунової Т. І.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЇ

Дисертаційна робота Міркунової Т. І. є завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному науковому рівні. Структура поданого

матеріалу роботи логічна й гармонізована. Дисертація складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел (278 найменувань) та 11 додатків.

У вступі до дисертації (с. 20-27) автор актуалізувала визначену тему, сформулювала мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження. У цій частині дисертації наведено елементи наукової новизни та практичне значення отриманих результатів, показано інформацію про апробацію результатів дисертації.

За змістом дисертації:

— перший розділ «Теоретичні засади оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств» (с. 28-69) присвячений дослідженню сучасних передумов оцінювання вартості інноваційних технологій (с. 28-44), визначенню ролі вартісного оцінювання технологій в сучасному інноваційному процесі (с. 44-56) та формуванню прикладних положень з оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств (с. 57-67);

— другий розділ «Аналізування підходів до оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств» (с. 70-112) присвячено оцінюванню стану і перспектив розвитку інноваційної діяльності підприємств в Україні (с. 70-91), аналізуванню нормативно-правового підґрунтя оцінювання вартості інноваційних технологій (с. 91-98), на підставі чого дисертанткою розроблено концептуальні положення з оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств (с. 98-110);

— у третьому розділі «Моделі забезпечення оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств» (с. 113-181) Міркуноюю Т. І. викладено обґрунтування моделі оцінювання вартості інноваційних технологій на засадах теорії нечітких множин (с. 113-182), удосконалено матричний та витратний методи вартісного оцінювання інновацій (с. 133-142, 142-154), здійснено практичне оцінювання вартості інноваційних технологій промислових підприємств (с. 154-179).

У висновках (с. 182-183) дисертантка узагальнила отримані результати дисертаційної роботи.

Загалом, дисертаційна робота Міркуноюю Т. І. за обсягом, змістом, структурою, логічністю і обґрунтованістю викладення положень дослідження і формулювання висновків відповідає вимогам МОН України щодо дисертацій

на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

НАУКОВА НОВИЗНА РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основний результат дисертаційної роботи Міркунової Т. І. полягає у вирішенні науково-прикладної проблеми оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств, що сприятиме підвищенню результативності їх трансферу та комерціалізації, обґрунтуванню управлінських рішень щодо здійснення господарських операцій тощо.

Серед найвагоміших положень дисертації, які характеризуються науковою новизною, слід виділити такі:

- автором розвинуто системний підхід до провадження інноваційної діяльності шляхом обґрунтування кореляції стадій інноваційної діяльності із системами стратегічних знань чинної моделі інноваційного процесу (с. 7 автореферату, с. 44-56 дисертації), що забезпечує розуміння стадій інноваційної діяльності як окремих систем стратегічних знань;

- дисертантом удосконалено концептуальну модель оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств (с. 10-11 автореферату, с. 98-110 дисертації), яка базується на сучасній ролі і формах виявлення цінності, що дає змогу визначити споживчу цінність інтелектуальної складової інноваційних технологій.

- Міркуновою Т. І. вперше розроблено модель оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств на засадах використання алгоритму з теорії нечітких множин, що дає змогу агрегувати різномірну сукупність факторів, які визначають складові споживчої цінності інноваційної технології та встановити рівень її впливу на споживчу вартість технології (с. 12-14 автореферату, с. 113-182 дисертації), оригінальність моделі полягає в тому, що вона базується на співвідношенні дохідного, витратного та порівняльного оцінювальних підходів, залежить від ринкової ситуації та є основою для визначення коригувальних показників та уточнення вартісної оцінки інноваційних технологій;

- у межах порівняльного оцінювального підходу автором удосконалено матричний метод вартісного оцінювання інноваційних технологій (с. 14-15 автореферату, с. 133-142 дисертації), що відрізняється від використовуваних

вищим рівнем гнучкості врахування та/або коригування факторів впливу ринкового середовища на інноваційну технологію у конкретний момент часу;

- дисертанткою удосконалено витратний метод оцінювання інноваційних технологій підприємств (с. 15-17 автореферату, с. 142-154 дисертації), шляхом обґрунтування коригувальних економіко-статистичних показників, які сприяють уточненню величини витрат у складі собівартості інноваційної технології;

- розвинуто авторський підхід до ціноутворення на інноваційні технології підприємств, на основі співвідношення «вартісна оцінка – ціна – прибуток» (с. 17-18 автореферату, с. 154-179 дисертації), яке дає змогу визначати величину прибутку від комерціалізації інноваційної технології завдяки обґрунтованому вибору методу ціноутворення та здійснення оцінки витрат на інноваційні технології;

ТЕОРЕТИЧНА ТА ПРАКТИЧНА ЦІННІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Положення, висновки та результати дисертаційної роботи Міркунової Т. І. відзначаються високим ступенем практичної та теоретичної цінності. Теоретичне значення одержаних дисертанткою результатів полягає у розробленні теоретико-методичних та прикладних основ оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств. Автором удосконалена концептуальна модель оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств; розвинутий системний підхід до провадження інноваційної діяльності.

Практична цінність дисертації полягає у формуванні методичних підходів щодо вартісного оцінювання інноваційних технологій підприємств. Зокрема, розроблена на засадах використання алгоритму з теорії нечітких множин модель оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств; матричний метод вартісного оцінювання інноваційних технологій; підхід до ціноутворення на інноваційні технології на основі співвідношення показників «вартісна оцінка – ціна – прибуток».

Практичні результати дисертаційної роботи підтверджуються впровадженням у господарську діяльність вітчизняних підприємств, а саме: ПрАТ «Конвеєр» (довідка № 123/5 від 11.03.2019 р.), ТОВ «ДіадаГруп» (довідка № 12 від 27.02.2019 р.),

Слід відзначити, що теоретико-методичні результати дисертації Міркунової Т. І. використано у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» (зокрема, під час викладання дисциплін: «Конкурентоспроможність підприємства», «Інтелектуальний бізнес», «Стратегія підприємства», а також в ході виконання курсового проекту «Обґрунтування стратегії конкурентоспроможності підприємства» (довідка № 67-01-1895 від 01.10.2019 р.)).

ПОВНОТА ВІДОБРАЖЕННЯ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЯХ

Згідно із чинними вимогами до дисертацій, представлених на здобуття вчених ступенів, основні положення та результати дисертаційної роботи Міркунової Т. І. висвітлені у статтях фахових наукових видань та друкованих матеріалах науково-практичних конференцій. Загалом, Міркуновою Т. І. опубліковано 14 наукових праць загальним обсягом – 9,1 друк. арк. (з них особисто автору належить 7,32 др. арк.), зокрема, 7 статей у наукових фахових виданнях України, всі внесено до міжнародних наукометричних баз даних (в т.ч. одна у Scopus) та 7 тез доповідей науково-практичних конференцій.

Усі опубліковані праці Міркунової Т. І. становлять вагомий науковий доробок, повністю висвітлюють представлені у дисертації елементи наукової новизни, її теоретико-методичні та методико-прикладні положення. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише результати, отримані автором особисто, про що зазначено у вступі до дисертації (с. 26 дисертації).

Кількість, якість та обсяг публікацій Міркунової Т. І. відповідає чинним вимогам щодо опублікування результатів дослідження для дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ПО ДИСЕРТАЦІЇ

Поряд із загальним позитивним враженням деякі положення дисертації Міркунової Т. І. викликають питання та зауваження.

1. Застосування розвинутого Міркуновою Т. І. методу вартісного оцінювання інноваційних технологій підприємств на засадах витратного

оцінювального підходу передбачає обчислення низки коригувальних показників (с. 142-151, с. 154-161 дисертації; с. 16-17 автореферату). Однак, отримання більшості цих показників вимагає проведення ґрунтовних додаткових розрахунків (зокрема, йдеться про очікувані в майбутніх періодах індекси промислового виробництва, споживчих цін, цін виробників тощо), при цьому для деяких коригувальних показників можливо отримати лише ймовірності значення. Виникає застереження щодо можливості похибки в результатах оцінювання вартості інноваційних технологій на основі використання авторського методу.

2. Обґрунтовуючи інтегральну взаємодію систем генерування інноваційного продукту (рис. 1.5, с. 59, п. 1.3 дисертації; с. 7 автореферату), автору доцільно було би показати вплив таких описаних у дисертації явищ, як конвергенція, дифузія технології, мультиплікативний ефект тощо на перехід в ту чи іншу систему стратегічних знань та сприяння інтелектуалізації технологій. Це дало би можливість розвинути авторський системний підхід до провадження інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в частині розроблення стратегій комерціалізації технологій.

3. Розроблена дисертанткою модель оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств на засадах використання алгоритму з теорії нечітких множин (с. 113-132 дисертації; с. 12-14 автореферату), без сумніву, є практично і теоретично значущою. Визначено групи ознак оцінювання інноваційної технології, які можуть визначати зміну її вартості (с. 117-118 дисертації, с. 12-13 автореферату), однак вимагає додаткових коментарів автора питання можливості та особливостей використання цих ознак стосовно технологій та видів економічної діяльності різних типів.

4. Автором розроблено концептуальну модель оцінювання вартості інноваційних технологій (рис. 2.13, с. 103-109 дисертації; рис. 2, с. 11 автореферату), де зазначено, що третім етапом є оцінювання процесів, обумовлених виведенням технології на ринок (зокрема, оцінювання умов укладання угод з контрагентами, комерціалізації та дифузії технології на ринку), проте автору доцільно було б зазначити методичний інструментарій здійснення такого оцінювання.

5. Розроблену дисертантом економетричну модель оцінювання вартості інноваційних технологій було апробовано на прикладі одного з аналізованих підприємств (с. 131-132 дисертації; с. 13-14 автореферату). Проте в

дисертаційній роботі слід було б навести більшу кількість проміжних розрахунків, додати пояснення у частині експертного оцінювання та розширити характеристику результатів використання алгоритму з теорії нечітких множин.

6. Автором розроблено широкий спектр методів і моделей вартісного оцінювання інноваційних технологій, що становить теоретичний й практичний результат дослідження. Однак можливо було б поглибити ці результати за рахунок диференціації підходів до оцінювання технологій в залежності, наприклад, від рівня інноваційності, складності, залежно від обсягу задіяного інтелектуального капіталу тощо.

Означені дискусійні положення та зауваження не применшують цінності дисертаційної роботи Міркунової Т. І., не знижують її позитивної оцінки, проте потребують коментарів автора.

ІДЕНТИЧНІСТЬ ЗМІСТУ АВТОРЕФЕРАТУ ТА ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЇ

Автореферат дисертації за структурою, послідовністю викладу матеріалу та за його змістом повністю відповідає дисертаційній роботі, відображає її структуру та логіку викладення матеріалу. Мова дисертації та автореферату чітка та грамотна, стиль – носить науковопереконливий характер. Мета та завдання роботи вирішені та розкривають її тему, що знайшло своє відображення у висновках дослідження.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК ПРО ДИСЕРТАЦІЙНУ РОБОТУ

Дисертаційна робота Міркунової Т. І. є завершеною науково-дослідною роботою, виконаною дисертанткою самостійно, на високому науково-методичному та практичному рівні. Обрана проблематика є актуальною, відповідає запитам сучасної економіки, визначається суттєвим рівнем прикладної та теоретичної значущості, належним ступенем обґрунтування. Отримані Міркуною Т. І. результати характеризуються значним рівнем наукової новизни, що полягає у розробленні теоретико-методичних та прикладних засад оцінювання вартості інноваційних технологій підприємств.

Дисертація Міркунової Тамари Ігорівни відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук, зокрема, пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. зі змінами та доповненнями.

Враховуючи актуальність, теоретичну та практичну цінність дисертації, її відповідність вимогам Міністерства освіти і науки України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, її автор – Міркунова Тамара Ігорівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності
Одеського національного
економічного університету

Літвінов О. С.

Підпис засвідчую:

